

ธรรมะแหวกแนว

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ วันนี้อากาศดีนะ

ธรรมทั้งหลายนะ ธรรมทั้งหลายย่อมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน สัตว์เกิดมาในโลกนี้ สัตว์ประเสริฐ สัตว์เดรัจฉาน ว่าสัตว์ประเสริฐเป็นผู้ที่มีปัญญาไง เป็นผู้ที่สามารถทำอะไรได้ แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของเราเป็นทุกข์ใหม่ ความว่าเป็นทุกข์นั้นมันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริง แต่คนไม่อยากจะพูดถึงมันกัน จะว่ามีแต่ความสุขไง คนเกิดมาต้องปรารถนาความสุข แล้วทุกคนแสวงหาความสุขกัน แต่แสวงหาไม่เจอ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “การใช้ชีวิตของเราเหมือนวิดทะเลทั้งทะเลเลย เอาปลาเล็กๆ ตัวเดียว” คือ สิ่งที่แสวงหาไง นี่ความเหนื่อยยาก การวิดน้ำทะเลทั้งทะเลนะ แต่ได้ปลาเล็กๆ แม่ตัวเดียว นี่ชีวิตของเราเป็นแบบนี้ “การแสวงหา” นี่เป็นเรื่องของธรรมนะ ถ้าพูดถึงเรื่องของโลก ว่าสิ่งที่ทำแล้วให้คนไม่มีความมูมานะไง ความมูมานะ คิดว่าความเป็นมูมานะของกิเลส คือการแสวงหา คือการหาที่ยืนในสังคม ให้สังคมเขายอมรับนับถือ นั่นคือการแสวงหาของกิเลส

แต่การแสวงหาของธรรม บอกว่า “ถ้าพูดถึงเรื่องธรรมะแล้วทำคนให้ไม่มีความอดุสาหะ ความมูมานะในการทำการประกอบสัมมาอาชีพะ” นั่นเป็นความเข้าใจของกิเลสไง

“ความเพียรชอบ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกความเพียรชอบ เวลาผู้ที่ออกประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติมันออกอุบายว่าการทำมาหากินมหาศาลนัก การทำมาหากิน

มันมีการช่วยเหลือกัน เรื่องของโลกมีการช่วยเหลือกัน มีการจูนเจ็กัน เห็นไหม เรื่องของท่าน เพื่อความเป็นอยู่ของโลกไง

แต่เรื่องของการประพฤติปฏิบัติมันเป็นเรื่องของบุคคลนะ เป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องของสมบัติภายในหัวใจที่จะต้องมีความมุมานะ บอกว่า “ถ้าแสดงธรรมแล้วไม่มีความอดสาหะ ไม่มีความเพียร ไม่มีความกระตือรือร้น”

ความกระตือรือร้นนะ ความกระตือรือร้นของใจเพื่อจะเอาเราพ้นจากกิเลส เพื่อพ้นจากกิเลสเพื่อความเป็นเครื่องจองจำในหัวใจไง ถ้ากิเลสเครื่องจองจำในหัวใจมันพ้นไปจากหัวใจของเรา นี่ความสุขแท้จริงจะเกิดขึ้นมาไง ความสุขอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่บุกเบิกขึ้นมาเป็นองค์แรกของโลก เห็นไหม การบุกเบิกออกมาเป็นธรรมนะ “พุทธวิสัย” วิสัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าตรัสรู้แล้วจะไม่มีใครสามารถจะมีความรู้เสมอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลยในเรื่องของอำนาจวาสนา ในเรื่องของบารมี ในเรื่องของการรื้อสัตว์ชนสัตว์

แต่ถ้ามีผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ อัครสาวกต่างๆ หรือผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต่างๆ เสมอกัน เสมอกันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เสมอกันเหมือนคนทานอาหารอิมเหมือนกัน แต่วิธีการของการแสวงหามันต่างกันมหาศาลนะ สิ่งที่แตกต่างกันมหาศาลเพราะอะไร เพราะการรื้อกันมาไง การสร้างบุญญานิติการมาแบบพระโพธิสัตว์ สร้างสมบุญญานิติการมหาศาลเลย เพราะเป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แต่พวกเรา สาวก-สาวณะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ที่ยึด

คู่มือ ในสังคมปัจจุบันนี้ คู่มือในโลกออกไป เขาแสวงหากันเรื่องของทางโลก เขาแสวงหากันเพื่อความเจริญของโลกนะ ทางวิชาการ ถ้าผู้ที่ศึกษาวิชาการมา โลกนี้เจริญขึ้นมามากเลย แล้วยิ่งศึกษามากจะต้องมีนวัตกรรมใหม่ๆ ออกมาตลอดเวลา สิ่งนี้นวัตกรรมใหม่ๆ ออกมา นั่นคือปัญญาของโลกไง คือความเจริญของเขาไง นี่โลกคิดกันอย่างนี้นะ

ผู้ใดมีการกระทำ ผู้ใดเป็นนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์คิดค้นสิ่งต่างๆ ขึ้นมา สิ่งนี้เป็นนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อความดำรงชีวิตเท่านั้นเอง มันก็เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยว่าโลกเจริญ วิชาการเจริญ เดียวนี้วิทยาศาสตร์เจริญมาก สมัยก่อนนั่นสิ่งนี้เป็นสิ่งที่มันล้ำสมัย เป็นสิ่งที่ว่าตกยุคตกสมัยไปนะ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาแล้ว ๒,๕๐๐ กว่าปีมานี้ จะไม่มีใครจะเท่าเทียมเสมอได้เลย เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไปไม่ได้เลยที่ใครจะรู้เท่ากับธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่พระสารีบุตรเป็นผู้ที่มีปัญญามาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งพระสารีบุตรเป็นเอตทัคคะ เวลาว่าเป็นผู้ที่มีญาณ มีปัญญา คู่ด้วยสายตา ผ่นตก ๗ วัน ๗ คืนนับได้หมด สิ่งที่น่านับได้หมด มันมีความสามารถพิเศษขนาดนั้นนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านับได้เป็นกัปเป็นกัลป์ สิ่งนี้ขนาดที่ว่าผู้ที่มีปัญญา ขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ตั้งให้เป็นเอตทัคคะทางปัญญา ยังเป็นไปไม่ได้เลยที่จะเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่คือสภาวะธรรมใจ

ธรรมจากภายใน การแสวงหาจากภายใน

สิ่งที่ภายในนี้เสมอกันด้วย รู้ทันกันได้ด้วย ถึงที่สุดใจ

เป้าหมายที่สุดของเราคือพ้นจากทุกข์ เกิดมาในชาตินี้ทุกข์ยากมาก สิ่งทุกข์ยาก เห็นใหม่นี้เป็นสัจจะ เป็นความจริง ทุกข์เพราะอะไรล่ะ? ทุกข์เพราะมีกิเลสตัดทอนความทะยานอยากอวิชชา ในหัวใจมันอยู่กับหัวใจทุกๆ ดวงใจ แล้วจะต้องทำให้ดวงใจทุกดวงใจต้องไปเกิดไปตายอย่างนี้ โดยสัจจะของมัน สิ่งนี้คือสภาวะสัจจะความจริงอันหนึ่ง ว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ที่เราจะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ว่าความจริงในหัวใจขึ้นมาเพื่อกำจัดทุกข์จากใจ สิ่งที่เป็นความจริงอย่างนี้ เราถึงต้องยอมรับความจริงอย่างนี้ แล้วต้องหาทางออกใจ

ถ้าใครคิดจะหาทางออก เห็นใหม่ ในการศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้แล้ว คู่สมัยพุทธกาลนะ “ตักกสิลา” เป็นสิ่งที่เป็นนักวิชาการที่ใครๆ ก็จะศึกษาที่นั่น เขาจะส่งลูกส่งหลานของเขา พวกกษัตริย์เขาจะส่งลูกส่งหลานไปเรียนศึกษา นั่นก็วิชาการทางโลกใจ สิ่งวิชาการทางโลกนะ ในสมัยนั้นนะ หมอชีวกโกมารภัจเขาสามารถผ่าตัดดมองได้นะ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว ทางวิชาการทั่วโลกเขาก็ทำได้ สิ่งการผ่าตัดดมอง สิ่งที่เป็นไสยศาสตร์ เป็นครู เป็นสิ่งต่างๆ ที่การทายทักต่างๆ เขาทำได้ทั้งนั้นนะ สมัยพุทธกาลเขาทำได้ สิ่งนี้เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปเรียนกับเขา นี่ก็วิชาการทางโลก มันก็... โลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งที่เกิดต่างๆ ยุคสมัยต่างกันไป สิ่งที่แตกต่างกันไป มันเวียนไปในกฎของสมมุตินิยม สิ่งสมมุตินิยมเป็นสภาวะแบบนั้น เจ้าชายสิทธัตถะ

ก็ไปเรียนกับเขามาเหมือนๆ กัน เพราะเตรียมตัวเป็นกษัตริย์ แต่สิ่งนั้นเป็นวิชาการทางโลก มันก็เกิดสถานะที่ว่าใครศึกษามา ได้ประโยชน์มาจากไหน

นี่โลกเจริญโลกเปลี่ยนไป อจินไตย ๔ โลก กรรม พุทธวิสัย ฌาน สิ่งในโลกมันก็เป็น อจินไตยของมัน มันไม่มีสูญสลายไปหรอก มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น มันจะปรับตัวของมัน มันจะเคลื่อนไปตัวของมัน โลกเขาคิดกันไปอย่างนั้นว่าพยายามจะสงวน จะรักษาไว้ สิ่งที่สงวนรักษาไว้ เพราะผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจไง โลกนอก-โลกใน นั่นนะโลกทัศน์ในหัวใจมันมีสิ่งที่ว่า สิ่งที่เกิดถึงบุคคลอื่น สิ่งที่สงวนทรัพยากรไว้กับคนอื่นเขา เขาสงวนรักษาของเขา ถ้าในโลกทัศน์ของเขาดี เขาก็สงวนรักษา

คนใจโง่งนะ นี่ทำลายทั้งนั้น ทรัพยากรก็จะไปเอาของเขามา พยายามตัดดวงของคนอื่นมาเป็นของๆ ตัว นี่เพราะอะไร เพราะโลกทัศน์ กิเลสในหัวใจมันมักมาก มันต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น มันก็แสวงหา มันก็ยึดของมัน เอาไร้อาเปรียบคนอื่น เห็นไหม โลกทัศน์จากภายใน นี่ธรรมนอก-ธรรมในใจ

ถ้าในหัวใจมีสภาวะธรรมในหัวใจอย่างนี้ มันเป็นคนได้อย่างนี้ ผู้ที่อย่างนี้ หมายถึงว่าถ้ามีศรัทธา มีความเชื่อใจ จะย้อนกลับมาจากภายในนะ เพราะในปัจจุบันนี้ สิ่งที้อาหาร สิ่งที่ไม่เหมือนธรรมโอสธไม่มี เจ้าชายสิทธัตถะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งที่มีในสมัยพุทธกาลเขาก็ประพฤติปฏิบัติกัน เขามีเจ้าลัทธิต่างๆ ที่สั่งสอนธรรม สั่งสอนธรรมเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ เพราะในวิชาการของพราหมณ์ สิ่งนี้มีอยู่แล้วไง เรื่องของพราหมณ์ เรื่องของการค้ำคว่าของเขา

ทุกคน การเกิดและการตายในโลก เราก็คิดว่าโลกเราปัจจุบันนี้มันมีความเจริญๆ โลกทุกยุคทุกสมัยเขาคิดของเขาอย่างนั้นเหมือนกันเพราะเป็นปัจจุบันของเขา เขาก็แสวงหาของเขามา เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปร่ำเรียนกับเขา สิ่งทีไปร่ำเรียนกับเขา เรียนทางสิ่งที่ธรรมะยังไม่เกิด เหมือนอาหารที่มันยังไม่มีไง

“ธรรม” ธรรมนี้เป็นเรื่องของหัวใจนะ เป็นเรื่องภษณะของใจ สิ่งทีประสบความสำเร็จ ความทุกข์มันเรื่องของใจ สิ่งทีเบียดเบียนใจมันเป็นเรื่องของกิเลส มันเป็นเชื่อ มันเป็นกิเลส มันเป็นเชื่อ มันเป็นโรคร้ายในหัวใจ แล้วมันไม่มียาสิ่งใดไปแก้ไข อย่างมากก็มีแค่ยาสลบ ยาสลบของสมัยก่อนพุทธกาล นี่สมบัติต่างๆ การทำความสงบของใจ ขนาดทำความสงบของใจ เขายังหา

เห็นเดินฟ้าได้ด้วย ถูยี่ซีไพรเขาทำได้ขนาดนั้น แต่ในเมื่อไม่มีอาหารไร ไม่มีสิ่งที่ยาแก้ไขโรค เจ้าชายสิทธัตถะเรียนกับเขามาหมดแล้วนะ สุดท้ายแล้วถึงที่สุด “วางไว้” เพราะว่าสิ่งที่สร้างสมบุญญาธิการมา

เหมือนเขาวนัปัญหา คูสิ ในปัจจุบันนี้ ใครมีเขาวนัมีปัญหาจะไม่เป็นเหยื่อของใคร สิ่งใดที่เขาไม่กระแส เขามีความเชื่อถือกัน เราจะต้องมีสติ เราต้องคิดของเราว่าสิ่งนั้นสมควรไหม สิ่งนั้นเป็นสัจจะความจริงไหม มันไม่ตื่นไปตามกระแส นี่คือนักที่สร้างบุญญาธิการมา ไม่เป็นโมหะจริต เชื่อง่าย หลงง่าย เชื่อเขาไป ถ้าเชื่อเขาไป แต่ถ้ามีสติ มีสติของเราขึ้นมามันต้องยับยั้ง

เจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่หลงใจ ไม่หลงใจเพราะอะไร เพราะมันจะมีความร่มเย็นเป็นสุขขนาดไหน นี่เป็นเรื่องของสิ่งที่ว่าเป็นยาสลบเท่านั้น มันไม่ใช่ยา มันแก้ไขไม่ได้ มันไม่มีการทำลายเชื้อโรคออกจากใจ ถึงรื้อค้นมาไร สิ่งทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อค้นมา รื้อค้นด้วยปัญญา ด้วยบารมี เพราะพระโพธิสัตว์อย่างนั้นรื้อค้นมา เป็นไก่อตัวแรกที่เจาะจากฟองวิขาออกมา แล้ววางธรรมและวินัยไว้ นี่มันมีอาหารแล้ว

สิ่งทีมีอาหาร “ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ” เป็นศาสดาของเรา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้โดยละ กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ฝากศาสนาไว้เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา รื้อค้นถึงตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

ขณะที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สิ่งทีมีประสบการณ์กับใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือสินกิเลส “วิมุตติสุข” นี้คุณสมบัติอันนั้นสำคัญที่สุด เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ลิ้มรส “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” วิมุตติรสอันนี้อยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นคือผลใจ ผลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทีสร้างบุญญาธิการมานี้ได้รับผลอันนั้นแล้วนะ

แล้วขณะที่ว่าเผยแผ่ธรรม เผยแผ่นะ เวลาเทศนาว่าการจนได้พระยสะแล้ว ๖๑ องค์ เป็นผู้ที่พ้นจากบ่วงทีเป็นทิพย์และพันบ่วงของโลก บ่วงของโลกและบ่วงทีเป็นทิพย์ “จงไปกัน อย่าซ้ารอยกัน” เพื่ออะไร เพื่อประโยชน์สุขกับชาวโลก สิ่งทีอย่าให้เขาเสียผลประโยชน์ไร ถ้าไปซ้ากัน

มันจะทำให้ประโยชน์โลกมันน้อยไป ให้ต่างคนต่างไปเป็นทางของแต่ละบุคคล แล้วไปสั่งสอน เพื่อเผยแผ่ธรรมอันนี้ไง

วิมุตติรสในหัวใจของพระอรหันต์ ๖๑ องค์อันนั้น เพื่อจะเผยแผ่มา เพื่อจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ เพราะสัตว์โลกมันเร่าร้อน มันมีความทุกข์ในหัวใจ เร่าร้อนมาก เหมือนกับสัตว์ที่ตกอยู่ในกระทะ นะ มันมีความร้อนอย่างนั้น ถ้าเห็นอย่างนั้น ทุกคนก็ต้องดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน โทสัคคินา โมหัคคินา ความโลภ ความโกรธ ความหลงในหัวใจ มันเหมือนกับเป็นไฟเผาใจของเรา แต่ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเข้าใจ สิ่งที่มาเพ็ญประโยชน์ ถ้าเข้ากับกิเลส เข้ากับความพอใจของตัว ถ้าแสวงหาอย่างนี้เป็นประโยชน์ของเราอย่างนี้ เราได้อย่างนี้ สิ่งนี้เป็นคุณธรรมของเรา สิ่งนี้เป็นผลประโยชน์ของเรา...ผลประโยชน์อย่างนี้มันเป็นเหยื่อล่อนะ เหยื่อล่อให้เราอยู่ในโลก เหยื่อล่อให้เราติดกับอยู่ที่นี่ สิ้นเวลาไปวันหนึ่งๆ หายใจเข้าและหายใจออก แม้แต่हनเดียว ก็หายใจทิ้งเปล่าๆ ใจ

ถ้ามีสติกับสัมปชัญญะนะ การเคลื่อนไหวของเราจะมีพุทธโธอยู่ตลอดไป มันไม่หายใจทิ้งเปล่าๆ นะ ลมเขาพัดไป ลมพายุมันทำลายบ้านเรือนต่างๆ นี่สิ่งที่พัดไป เขาเคลื่อนไปด้วยลมของเขา การหายใจเข้าและหายใจออกของเรานี้มันก็เป็นลมเหมือนกัน แต่มันมีจิตรับรู้ มันมีความรับรู้รู้สึกของเรา เราหายใจเข้า ทางการแพทย์ ออกซิเจนเข้าไปฟอกโลหิตของเราทำให้เราดำรงชีวิตได้ แล้วความรับรู้รู้สึกเพราะอะไร เพราะมันมีหัวใจนะ

แต่ถ้าเวลาเราตายไป จิตนี้เคลื่อนออกไปจากร่างนี้แล้ว ลมก็มีอยู่อย่างนั้นนะ สรรพสิ่งในโลกนี้ก็มิอยู่ แล้วมันเป็นประโยชน์กับใครละ ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา เพราะเรามีหัวใจ เรามีความรู้สึก เราหายใจทิ้งเปล่าๆ เราถึงมีสติของเราไว้ไง ถ้ามีสติมีสัมปชัญญะ เราคิดสภาวะแบบนี้ เราจะรีบแสวงหาทางออก รีบพยายามแสวงหานะ

การแสวงหาของโลกเขา โลกจะเจริญขนาดไหนนะ คนที่เกิดมาในโลกปัจจุบันนี้ก็พันล้านคนก็แล้วแต่ ทุกคนตายหมดเลย ต้องตายทั้งนั้น คนเกิดมาขนาดไหนก็ต้องตายทั้งนั้น แล้วตายแล้วก็ต้องเกิดทั้งนั้นด้วย เกิดในสถานะไหน

คนทำคุณงามความดี โลกทัศน์ที่ดีจากภายในเขาเป็นผู้ที่พึ่งอาศัยของสัตว์โลก เขามีบุญกุศล เขาได้อำนวยความสะดวกกับจิตทุกดวงที่ได้อาศัยบุญญาธิการของเขา อาศัยสิ่งของเขา เขาทำอย่างนั้นแล้วเขาก็ได้ไปเกิดเป็นสิ่งที่ดี ๆ ไซ้ใหม่ เขาทำความดี มันเป็นสัจจะความจริงใจ “อริยสัจ” สัจจะความจริง อริยสัจจะ ดีคือดี ผู้ใดทำดีต้องได้ดี ผู้ใดทำชั่วต้องได้ชั่วแน่นอน จะเป็นทีลัษที่แจ้ง มันให้ผลอย่างนั้น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มันเป็นอย่างนั้นโดยสัจจะความจริงของเขาอยู่แล้ว

คนเกิดมาในโลกทำอะไรต้องตายหมด แล้วคนตายแล้วก็ต้องเกิดหมด เกิดในสถานะของกรรมที่สะสมมาในหัวใจนั้น มันถึงว่าสิ่งนี้มันถึงเป็นความร้อนใจ มันเป็นเรื่องของค้นหาความทะยานอยากที่เผาผลาญหัวใจใจ ใครสะสมสิ่งที่เป็นคุณงามความดี มันก็ให้ผลเป็นความดีขับเคลื่อนจิตนี้ไปสู่สิ่งที่ดี ใครกระทำสะสมความชั่ว จะที่ลัษที่แจ้ง มันก็ขับเคลื่อนให้ไปเป็นความชั่ว ความชั่วก็ต้องได้ผลเป็นสิ่งที่ไม่น่าหนัก ความหนักหน่วงของจิต มันก็ไปตามอำนาจของกิเลสค้นหาความทะยานอยากอย่างนั้นแน่นอนอยู่แล้ว นี่คือวิถุฏะใจ สิ่งนี้มันเกิดตาย เกิดตาย

ถ้าไม่เกิดตายอย่างนี้จะเกิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างแต่คุณงามความดี ได้เป็นพระโพธิสัตว์ สร้างคุณงามความดี สิ่งที่เป็นคุณงามความดีอย่างนี้มันถึงเป็นบุญญาธิการ เป็นถึงอำนาจวาสนา เป็นถึงสิ่งที่ว่าปญญา เป็นสิ่งที่ว่าขนาดว่าอาหารดาบสยังรับประทานแล้ว “รู้เหมือนเรา สอนอยู่กับเรา” ขนาดอาจารย์บอกว่ารู้เหมือนเรา ถ้าเป็นเรา อาจารย์ชม เราจะเหลิงทันทีเลย กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันจะเกาะกินหัวใจจนเรากระดิกไม่ออกเลย

แต่นี้เจ้าชายสิทธัตถะท่านปฏิเสธทั้งหมดเลย สิ่งที่ว่าขนาดว่าอาหารดาบสบอกว่า “เป็นเหมือนเรา เหมือนเรา” เหมือนเราขนาดไหน นั่นเป็นคำพูดจากสมมุตินิยมของเขา สัจจะความจริงในหัวใจของเราที่มันรู้ขนาดไหน มันสะสมอยู่ที่ใจ ความรู้ของเราหลุดตัวเองไม่ได้ใจ เห็นไหม ไม่เชื่อ ถึงออกแสวงหาเอง ออกค้นคว้าเอง

บุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติ สิ่งที่จะสมมาอย่างนี้ ถ้าการเกิดและการตายไม่มี จะเกิดมาเป็นพระโพธิสัตว์ได้อย่างไร ขณะที่บุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนไป จะเป็นพระเวสสันดรได้อย่างไร ๑๐ ชาติได้อย่างไร ย้อนกลับไปถึงไม่มีที่สิ้นสุด นี่มันมีที่ไปที่มาใจ หัวใจที่มันมีคุณธรรม

ในหัวใจมันต้องสร้างคุณงามความดีมา มันจะคิดเป็นสิ่งที่ถูกสบบ้างเพราะอะไร เพราะคนมี
อวิชา

สิ่งที่อวิชานี้คนตาบอด คนตาบอดมันคลำไปมันไม่เห็นสักจะความจริง นี่ใจบอดมันเป็น
อย่างนี้ ถ้าใจบอด ขนาดใจมีคุณธรรมขนาดไหน แต่ความผิดพลาดความปลั่งเปลอมันมีโดยสักจะ
ความจริงของมัน สิ่งนี้มันถึงต้องแสวงหาจากภายในใจ

ทางวิชาการ ถ้าเป็นลูกศิษย์ลูกหา เป็นผู้ที่ค้นคว้าทางโลก โลกจะเจริญ แต่ถ้าทางธรรม
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจริญที่สุด ประเสริฐที่สุด สูงที่สุด แล้วจะไม่มีใครมีความรู้เสมอ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยวิชาการ วิชาการนะ สิ่งที่มีมันเป็นเครื่องอภิญา ๖ สิ่งนี้มัน
เป็นอาการของใจ มันเป็นเครื่องมือของใจ ใจถ้ามีสิ่งนี้เป็นประโยชน์ มันจะใช้สิ่งนี้เป็นประโยชน์
ใจ

เหมือนกับทางการแพทย์ ถ้าทางการแพทย์เครื่องมือของเขาพร้อม เขาสามารถรักษาคนไข้
ด้วยวิธีการพร้อมทุกอย่างเลย แต่ถ้าเขาเป็นแพทย์ เขารู้วิธีการอยู่ แต่เขาไม่มีเครื่องมือใจ อาการ
ของใจมันเป็นเครื่องมือของใจ อภิญาเป็นเครื่องมือของใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี
ครบทุกอย่างเลย ถึงจะเข้าใจทุกข้อนั้น เพียงแต่ว่าพยากรณ์หรือไม่พยากรณ์เท่านั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในพระไตรปิฎก สิ่งที่ยากรณ์มา ๘๔,๐๐๐
พระธรรมขันธ์ นี่เป็นใบไม้ในกำมือ สิ่งที่อยู่อีกมหาศาลไม่พยากรณ์เพราะมันไม่เป็นประโยชน์ใจ
พูดขนาดไหน เราจินตนาการขนาดไหน เราคิดขนาดไหน มันก็ไม่ใช่ประโยชน์กับเรา แต่ถ้าองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดแม้แต่คำเดียวเป็นประโยชน์กับเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าจะชี้กลับมาที่หัวใจของเราเลย ให้หัวใจของเราให้ย้อนกลับมาที่เรา ถ้าย้อนกลับมาที่เรา มันจะ
เกิดการกระทำใจ

สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกมันอยู่ที่กรรมนะ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา การทำงานของเรา การ
ประกอบสัมมาอาชีพะของเรา การประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราดีนะ ผู้ใดมีศีล ศีลนี้หอมทวนลม
ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เราทำคุณงามความดีของเราไป สิ่งนี้มันจะปกป้องเราเอง ถ้า
มันปกป้องเราเอง จะอยู่ในสังคมไหน สังคมนั้นเขาก็ให้เกียรติคนๆ นี้ไง คนๆ นี้เพราะเป็นผู้ที่ไม่
เบียดเบียนคนอื่น เป็นผู้ที่ยุ้นเจือคนอื่น แล้วถ้าย้อนกลับมาในหัวใจของเรา ถ้าศีลจากในหัวใจของ

เรา มันถึงต้องมีสติ คำว่า “มีสติ” คือว่าให้มันเป็นปกติของใจ ถ้าใจเราจะออกประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เป็นคุณสมบัติให้มันเป็นธรรม อย่าให้มันแหวกแนวนะ

“ธรรมแหวกแนว” แหวกแนวมันจะคิดของมันไป

ทางวิชาการทางโลก ใครคิดออกนอกกรอบ ใครคิดออกเป็นวิชาการใหม่ๆ มา สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับโลกนะ โลกเขาไม่ให้คิดซ้ำกัน โลกเขาให้คิดกับสิ่งที่ต่อยอดได้เป็นประโยชน์ แต่ไม่ให้คิดซ้ำกัน ก็อปปีกัน สิ่งนั้นมันซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้าใครคิดนอกกรอบ สิ่งนั้นมันเป็นทางวิชาการจะเป็นประโยชน์

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันแหวกแนวไปนะ เพราะอะไร เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ขณะที่สโมสรสันนิบาต จะเข้าถึงจุดเดียวกัน จุดเดียวกันคือเป้าหมายที่จิตนี้สะอาดบริสุทธิ์ไง ถ้าจิตนี้สะอาดบริสุทธิ์ สิ่งนี้มันจะเป็นอันเดียวกัน เป็นอริยสังฆเหมือนกัน สิ่งที่เป็นอริยสังฆสิ่งนี้ มันถึงเข้าถึงเป้าหมายเดียวกัน มันจะแหวกแนวไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นแหวกแนวออกไปนี่เป็นเรื่องของกิเลสตัดหาความทะยานอยากนะ

“ธรรมะแหวกแนว” หมายถึงว่า ถ้าเราประพฤติปฏิบัติไง ถ้าเป็นวิชาการ สิ่งวิชาการของโลก สิ่งวิชาการของโลกมันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์เพราะสิ่งที่วิชาการทางโลกยังมีการตรวจสอบกัน สิ่งนี้มันยังสะอาดบริสุทธิ์ นี่มันเป็นทางวิชาการของโลก ต้องทดสอบไง ทางวิทยาศาสตร์ ทดสอบแล้ว ทดลองแล้วอย่างนี้ถึงจะเป็นทฤษฎีนี้มันถึงเป็นการยอมรับเพื่อเป็นคุณประโยชน์กับโลก เพราะสิ่งต่างๆ ในหัวใจนี้ สิ่งต่างๆ ในโลกนี้ที่ยังเป็นความลับอีกมหาศาลเลย

แต่ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา จิตมันต้องสงบเข้ามาก่อน นี่ทางวิชาการเขาศึกษามาเนี่ย เขามีการทดสอบ ทดลองใช้ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะแสวงหา เรา จะหาใจของเรา เราจะหาสิ่งที่การกระทำของใจของเราจากภายใน เราจะเริ่มต้นจากตรงไหนล่ะ เห็นไหม ต้องมีสติ ความปกติของใจ ถ้ามันไม่มีสติ ไม่มีความปกติของใจ เวลาทำความสงบมันก็ ทำความสงบได้ สิ่งที่ดีสงบ เพราะสติไม่สะอาดบริสุทธิ์ สิ่งนี้ไม่สะอาดบริสุทธิ์มันก็ให้เป็นสมาธิ มิจลสมาธิ

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ทำไมต้องทำสมาธิละ ทำไมเราไม่วิปัสสนาไปเลย

ทางโลก ถ้าธรรมะแหวกแนว ถ้าทำศีล สมาธิ ปัญญา นี่เป็นทางที่อ้อม ทางที่ไกล ทาง ยึดเชื้อ แต่ถ้าเราใช้ปัญญาของเราไปเลย สิ่งที่ใช้ปัญญาไปเลย ถ้าเป็นธรรมะ ธรรมะอยู่ในแนวของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ เจโตวิมุตติ-ปัญญาวิมุตติ พระสารีบุตรเป็นปัญญาวิมุตติ พระ โมคคัลลณะเป็นเจโตวิมุตติ

สิ่งที่เป็นปัญญาวิมุตติ สิ่งที่มีปัญญามาก เวลาพระสารีบุตรฟังธรรมของพระอัสสชิ นี้ เพราะมีปัญญา สิ่งที่มีปัญญา “ธรรมทั้งหลายนี้มาแต่เหตุ” ขณะที่ฟังธรรมคำนี้ ปัญญาเกิดขึ้น สิ่งที่เป็นปัญญาขึ้นมา นี่เป็นพระโศคาบัน ไปบอกพระโมคคัลลณะ พระโมคคัลลณะฟังแล้วเป็นพระ โศคาบันเหมือนกัน สิ่งที่เป็นพระโศคาบันนี้ เวลาออกประพฤติปฏิบัติกับองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า พระโมคคัลลณะยังง่วงหงาวหาวนอนนะ ต้องให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้ามาพูดถึงวิธีการ ตรีกในธรรม ใช้ปัญญา ใช้น้ำลูบหน้าเพื่อจะไม่ให้ง่วงหงาวหาวนอน

นี่เจโตวิมุตติ-ปัญญาวิมุตติ

ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติต้องใช้ปัญญาใคร่ครวญอย่างนี้ สิ่งที่มีการใคร่ครวญกัน มันเป็นโลกีย ปัญญา ปัญญาของการใคร่ครวญทางโลก เราคิดขนาดไหน ถ้ามันเป็นธรรมนะ มันสรุปได้ คำว่า “สรุปได้” หมายถึงว่ามันไม่มีความลังเลสงสัย มันจบขบวนการของความคิดนั้น ถึงที่สุดแล้วก็คือ สมณะนี้แหละ คือความสงบของใจใจ ใจมันปล่อยวางมาอย่างนี้ไง สิ่งทีปล่อยวางมาอย่างนี้ ถ้า ปล่อยวางอย่างนี้ มันก็เป็นสมาธิไซ้ใหม่ สิ่งที่เป็นสมาธิใจ

มันเหมือนกับเห็ด เห็ด คูสุงเกตติ เห็ดต่างๆ เอาเป็นประโยชน์มาก ใช้เป็นประโยชน์ เรา เอาเป็นอาหารต่างๆ เห็ดมีแต่คนคิดเพาะเห็ดต่างๆ เอามาเป็นอาชีพได้ แต่เห็ดบางชนิดมันมีพิษนะ สิ่งทีเห็ดนี้มีพิษ ถ้าเราไม่รู้ เราไปเก็บเห็ดที่เราคิดว่าเห็นเป็นเห็ดเหมือนกันแล้วเอามากินนะ จน ตายก็ได้ สิ่งที่เป็นพิษจนถึงร่างกายตายได้

สมาธิก็เหมือนกัน สิ่งทีทำความสงบของใจเข้ามา มันเหมือนกับเห็ด เหมือนเพาะเห็ดเป็น อาหาร ส่วนใหญ่แล้วเป็นอาหาร ถ้าเราทำขึ้นมาเป็นธุรกิจแล้ว เอามาซื้อขายในตลาด มันไม่เป็น

พิษหรือ แต่ถ้ามันไปอยู่ในป่า เราไม่รู้จัก แล้วเราไปเก็บมากินเอง เรามาทำอาหารเอง เราถึงกับเป็นพิษ ถึงกับตายได้นะ

การทำความสงบของใจ ถ้าจิตสงบ สิ่งที่เป็นมิจฉาสมาธิ-สัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นอาหารมันเป็นโทษก็มี เป็นคุณประโยชน์ก็มี สิ่งที่เป็นอาหารเป็นโทษมีประโยชน์ แต่มันก็ต้องอาศัยอาหารเป็นการดำรงชีวิตใช่ไหม ถ้าเราไม่มีสมาธิ ไม่มีจุดยืนของใจ สิ่งที่มีความคิดขึ้นมามันเป็นแค่โลกีย์ปัญญา ปัญญาที่เป็นโลกียะมันอยู่ใต้อำนาจของกิเลส กิเลสนี้มันมีอำนาจเหนือหัวใจนี้มาก การคิด การจินตนาการของความคิดเราทั้งหมดอยู่ใต้อำนาจของกิเลส ที่นี้ใต้อำนาจของกิเลส เวลาคิดถึงธรรมะมันก็แหวกแนวไปตามกิเลสดี เพราะกิเลสมันมีอำนาจเหนือหัวใจของเรา

เวลาเราตริกันในธรรม ตริกันไปขนาดไหน ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนี้ได้ชำระกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว สิ่งที่ต้องเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ มันเป็นคุณประโยชน์กับเรา

แต่ขณะที่เราไปตริกรรมอยู่นี้ เราคิดจินตนาการของเรา มันมีกิเลสของเรา กิเลสของเรา มันไปทำให้แหวกแนว แหวกแนวออกไป มันไม่เข้าหลักเข้าเกณฑ์ของใจ ถ้ามันเตลิดเปิดเปิงนะ เวลามันคิดขึ้นมาว่าสิ่งที่เป็นธรรม เป็นธรรม มันเชื่อมั่นของมันไปนะ มันจะสร้างภาพ สร้างจินตนาการของจิตนี้ เพราะจิตนี้เป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก ความเห็นของจิต อาการของจิต สิ่งต่างๆ

ดูสิ ดูเวลาคนทุกข์คนยาก เขาย้ำคิดย้ำทำจนเป็นจิตเภท เขาเสียจริตนิสัยเพราะอะไร เพราะความคิดของเขาเอง เพราะจิตของเขา ความคิดของเขาไปทำร้ายเขา ทำร้ายเขาจนเขาถึงเสียสติ จนเป็นคนใบ้บ้าไป แต่ถ้าเรามีสติของเรา “สิ่งนี้มันเป็นอะไร สิ่งนี้มันเป็นพิษไหม มันเป็นภัยไหม” นี่มันถึงต้องย้อนกลับมาไง ย้อนกลับมาให้ปล่อยวางสิ่งนี้ให้ได้ สิ่งทีปล่อยวางออกมา เราตั้งสติของเราขึ้นมา

สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์มันเป็นสัมมา ถ้าเป็นสัมมาขึ้นมา เราต้องหาจุดยืนของเราให้ได้ ถ้าหาจุดยืนได้ ถึงเกิดเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าสมาธิเกิดขึ้น การจะทำงานสิ่งต่างๆ มันต้องมีจุดยืนของใจ ถ้าไม่มีจุดยืนของใจ เพราะอะไร เพราะถ้าเราไม่มีสมาธิ เราไม่มีของเรา เป็นโลกีย์ปัญญานี้ มันไม่มีฐานใจ

เหมือนกับเรายังป็น เรายังป็น เรามีข้าศึก เราอยู่ที่ไหนว่าเป็นเป้าหมายของเรา เราต้องยังป็น เข้าเป้าหมาย โคนหรือไม่โคนนี้มันอยู่ที่ความชำนาญของเรา แต่ถ้าเราไม่มีเป้าหมายเลย ป็นยังไปทั่วสารทิศมันจะเป็นประโยชน์อะไรกับใครใหม่ ถ้ามันฟลุ้คๆ นะ มันไปยิงโคนเข้าไป อาจจะไป โคนเป้าหมายเราสักหนหนึ่ง คือจิตมันสงบได้เหมือนกันง

การประพฤติปฏิบัติของเรา บางทีถ้าเรามีอำนาจวาสนา คือสิ่งที่เราเคยทำบุญกุศลมา เราทำอย่างไรจิตมันสงบได้ เพราะมันเป็นสัจจะความจริง พระอาทิตย์ขึ้นต้องตก จิตที่มันฟุ้งซ่านมันต้องสงบได้ สิ่งต่างๆ ที่ในหัวใจเกิดขึ้นมานี้มันย่อยสลายได้ สิ่งนี้มันเป็นสมมุติง การเกิดดับของใจง นี้มันฟลุ้คๆ สิ่งนี้เป็นไปได้ ถ้าเป็นไปได้...แล้วเราทำอย่างไร? เราทำไม่ได้ แต่ถ้าจะให้สัจจะความจริงต้องคิด สมาธิ ปัญญา เราถึงต้องมีเป้าหมาย เราพยายามทำของเรา

เราตั้งจุดยืนของเรา เป้าหมายคืออะไร? เป้าหมายคือตัวสติจิต คือตัวความรู้สึกตัวนี้ ภาวะ คือตัวภพนี้ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันถึงเป้าหมายตัวนี้ง ถ้ามันถึงเป้าหมายตัวนี้ สถานที่สนามบิน เครื่องบินบินไปจากไหนแล้วแต่ เวลาที่ลงต้องร่อนลงสนามบิน ถ้าสนามบินนั้น แออัดหรือถ้าเครื่องบินนั้นมีภาวะที่ลงไม่ได้ เราต้องลงที่ถูกเนิน เขาจะลงที่ในน้ำก็ได้ ลงในท้องไร่ท้องนาของเขา อันนั้นลงไปแล้วมันก็ประสบอุบัติเหตุไซ้ใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเหมือนกับฐานของใจ ฐานของใจคือตัวที่ใจ “กรรมฐาน” ถ้ามีความสงบของใจ ฐานที่ตั้งของใจ ถ้าฐานที่ตั้งของใจนี้คือกิเลสมันอยู่ตรงนี้ กิเลสมันอยู่ที่ใจ ถ้าอยู่ที่ใจ ถ้าจิตสงบเข้ามา แล้วถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันจะมีสัมมาสมาธิ มันจะไม่แหวกแนวนะ

ถ้าแหวกแนวนะ พอจิตมันสงบเข้ามา มันจะสงบมาบ้าง ขณะที่เครื่องบินจะร่อนลง นี่จิตสงบเข้ามา การจะเข้าของจิตมีอาการต่างๆ สิ่งที้อาการต่างๆ เราก็คาดหมายไป ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เป็นธรรมง แม้แต่เครื่องบินจะร่อนลง เวลาเครื่องบินจะลงสนามบิน ถ้าผู้ขับเครื่องบินนั้นเขาไม่มีความชำนาญ เครื่องบินนั้นสามารถออกนอกสนามบิน ออกนอกกลุ่มนอกทาง ทำให้เครื่องบินนั้น ถึงกับเสียหายได้นะ จิตก็เหมือนกัน ขณะที่มันจะเข้าถึงความสงบของใจ มันมีอาการต่างๆ ของมัน การจะเห็นนิมิต เห็นต่างๆ การเห็นนิมิต การเห็นสัจจะความจริง สัจจะนะ สัจจะคือเห็นจากใจ คือเห็นจริงๆ

แต่ถ้ามันเห็นด้วยอุปาทานล่ะ? สิ่งที่เห็นด้วยอุปาทาน มันไม่เห็นเป็นสัจจะความจริงหรือ
มันเห็นโดยอุปาทานของเรา ยิ่งเราเชื่อมั่น นี่ธรรมะแหวกแนว ถ้าแหวกแนวจะเห็นของมันออกไป
โดยเห็นสถานะต่างๆ แล้วครูบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสูงสุด เป็นผู้ที่ไม่มี
มีผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติผู้ใดจะเสมอเหมือนได้ สิ่งนี้ท่านวางธรรมและวินัยไว้ให้เราเป็นผู้ก้าวเดินนะ

ในปัจจุบันนี้หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์เป็นผู้ที่รื้อคัมมา ขณะที่หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ท่าน
เทศนาว่าการนั้น ท่านจะไม่บอกถึงผล ท่านจะให้หาไปที่เหตุ ให้มาที่เหตุ แต่ครูบาอาจารย์ขณะที่
ประพฤติกปฏิบัติแล้วถึงผู้ที่เป็นประโยชน์กับหัวใจ ก็จะสั่งสอนให้พวกเรามีแนวทางในการก้าว
เดิน

ทีนี้ แนวทางในการก้าวเดิน...เงินเฟ้อ เงินเฟ้อขึ้นทำให้เงินไม่มีค่า เวลาเงินเฟ้อขึ้นมา ทำ
ให้คุณค่าของเงินน้อยลงไป ต่ำลงไป แล้วเงินจะมีคุณค่าเฟ้อไปตลอด

“ธรรมะเฟ้อ” ธรรมะเฟ้อคือ “ธรรมะที่แหวกแนว”

ธรรมะไม่เฟ้อหรือ ธรรมะเป็นสังขารแสวงหา ความสุขมันเฟ้อไหม ความสุขเป็นสิ่งที่
แสวงหา ความทุกข์สิ้นมันเฟ้อ ความทุกข์เกิดโดยธรรมชาติของมัน ความทุกข์เกิดจากใจแล้วบีบบี้ตี
ไฟในหัวใจของเรา ความทุกข์อย่างนี้ทุกคนไม่ต้องการ แต่มันมีอยู่ มันคือสัจจะความจริงของมัน
ความสุขหาแทบได้ไม่ได้

แล้วธรรมะนี้เป็นธรรมะของ...“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

ธรรมสัจจะความจริง มันไม่เฟ้อ แล้วเราเข้าไม่ถึง พอเราเข้าไม่ถึง เราเข้าไปโดยกิเลส
ค้นหาความทะยานอยากไป พอกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ฟังธรรมของครูบาอาจารย์มา ธรรม
ของครูบาอาจารย์ที่พูดไว้เป็นแนวทาง พูดไว้เป็นคติเตือนใจให้เราเอามาเป็นประเด็นใจ ให้เราตั้ง
เป็นประเด็น ธรรมของครูบาอาจารย์ตั้งขึ้นมา แล้วเราคิดวิถิกวิจารณ์

การวิถิกวิจารณ์คือการตริกในธรรม ถ้าการตริกในธรรม อยู่กับธรรม อยู่กับความร่มเย็น
เป็นสุขมันไม่ทำให้เราแหวกแนวออกไปหรือ แต่ถ้าทำโดยกิเลส ธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา
แล้วเรตริกของเรา เราคิดของเรา เราจินตนาการของเราโดยกิเลสที่มันมีในหัวใจ สิ่งนี้มันทำให้
แหวกแนว มันสร้างภาพได้

จิตนี้สำคัญมาก สิ่งที่สำคัญมาก ว่างสงบขนาดไหน อาการของใจมันเกิดขึ้นมา สิ่งนี้เป็นธรรม เครื่องบินมันจะร่อนลงนะ จิตมันจะเข้าไปถึงฐานของใจ ถ้าถึงฐานของใจนี้เราต้องควบคุมให้ดี เห็นสภาวะต่างๆ แล้วอย่าเชื่อ อย่าตามออกไป มันจะพาแหวกแนวออกไปนะ

ขณะจิตที่สงบเข้ามา บางทีเราจะเห็นว่าตัวเราเองไปนั่งอยู่บนอากาศ เห็นตัวเราเองออกไปเดินจงกรมอยู่บนอากาศ สิ่งนี้เป็นไปได้ เป็นไปได้เพราะเป็นคราวหนึ่งหนหนึ่งก็มี เป็นไปได้โดยบ่อยครั้งก็มี อยู่ที่อำนาจวาสนาของผู้ที่สร้างสมมา เห็นต่างๆ เห็นอาการอย่างนี้ ใครเป็นผู้เห็น?

เครื่องบินอยู่กับเรา เราเป็นคนขับเครื่องบิน เราเป็นคนที่มีสติสัมปชัญญะ เราจะควบคุมเครื่องบินเราให้ลงสนาม สิ่งทีลงสนามมันก็ต้องเป็นไปตามจริง...ใครเป็นคนจัดการล่ะ?

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีไปเห็นอาการของใจ อาการต่างๆ มันกำลังจะร่อนลง อยู่ที่ฐิตจิต มันจะเข้ามาถึงความสงบของใจ ตั้งแต่ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เรามีสติสัมปชัญญะ ประคองไปเฉยๆ อยู่กับผู้รู้ อยู่กับผู้รู้สึกต่างๆ มันจะเข้ามาเป็นฐานของใจใจ มันจะลงสนามบิน โดยความรุ่มเย็นเป็นสุข มันจะลงสนามบินโดยความนิ่มนวล แล้วเครื่องบินเราก็สมประโยชน์ของเรา เราจะรื้อขนสินค้ามาขนาดไหน สินค้าจะมีประโยชน์ขนาดไหน เราจะออกไปทำธุรกิจของเรา ก็ได้ นี่เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบโดยสัมมาสมาธิมันจะเป็นสภาวะแบบนี้

สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมามันเป็นเหมือนกับเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับอาจารย์ดาบส ได้สมบัติ ๘ ถ้ามัน...ศีล สมาธิใจ แค้นขันของสมาธินะ กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันยังแหวกแนวออกไปว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นความรู้เห็นของจิต นี่ถ้าแหวกแนวออกไป มันเสียผลประโยชน์ตั้งแต่เริ่มต้นในการประพฤติปฏิบัติเลย ยังไม่เข้าแนวทางเลย ยังไม่ได้วิปัสสนา ยังไม่เห็นอริยสัจเลย มันไม่เป็นวิปัสสนาขึ้นมาเพราะสิ่งนี้มันเป็นความสงบเฉยๆ

ความสงบเฉยๆ นี่อาการของใจมันมี ถ้าเห็นนิมิต เห็นความเห็นต่างๆ ทีมันจะชักเราออกไป เราไม่สนใจ เว้นไว้แต่เห็นกาย เห็นกายถ้าไม่มีสภาวะของจิต เจโตวิมุตติจิตสงบเข้ามาแล้วจะเห็นกาย เห็นกายเห็นสภาวะต่างๆ ก็แล้วแต่ แต่มันต้องมีฐานใจ การเห็นกาย จิตมันต้องตั้งมั่น จิตต้องมีฐานขึ้นมา เหมือนกับเราเป็นเจ้าของเงิน เงินในธนาคารเรามีขนาดไหน เราจะโยกย้ายอย่างไร เราจะฝากที่ไหน เราจะลงทุนอย่างไร มันทำอย่างไรก็ได้เพราะอะไร เพราะเราเป็นเจ้าของเงิน แล้วเรารู้จักวิธีการลงทุน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราเป็นเจ้าของจิต ถ้า

มันจะเห็นกาย มันต้องเป็นผู้ที่บริหารจัดการกายนี้ได้ ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะเป็นเจ้าของโดยที่ว่าเรามีเงินมาก ถ้าเรามีเงินบาท ๒ บาท แล้วเราจะใช้จ่าย ๕ บาท ๑๐ บาท มันเป็นไปได้หรือ

จิตถ้ามันไม่มีพื้นฐาน การเห็นอย่างนี้มันทรงไว้ไม่ได้ ถ้าทรงไว้ไม่ได้เราก็ต้องรักษาใจของเรา สิ่งที่เราศึกษาใจของเรา พยายามรักษาใจ เหมือนกับเครื่องบิน ร่อนลงสนามบินขนาดใหญ่ การลงสมาธินะ จิตมันจะลงขนาดไหนเราต้องมีสติของเรา ประคองของเรา อยู่กับพุทโธ พุทโธ นี่ตั้งสติพร้อมไป มันเป็นไปได้โดยสัจจะความจริง

สิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นสัจจะความจริงทั้งหมด ถ้าเป็นสัจจะความจริงมันเกิดขึ้นมา มันก็เป็นความจริงของมัน เราไม่ต้องไปเรียกร้อง เราไม่ต้องไปแสวงหา เราไม่ต้องไปคาดการณ์คาดหมายใดๆ ทั้งสิ้น การคาดการณ์ การคาดการณ์ การต้องการของเรา มันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก มันไม่เป็นปัจจุบัน ถ้าไม่เป็นปัจจุบัน การกระทำของเรามันไม่เกิดหรือ สิ่งที่ไม่เกิด เข้าสมาธิได้บ้างไม่ได้บ้าง เคยเข้าได้บ้าง เคยเข้าไม่ได้บ้าง เพราะเหตุใด? เพราะเราไม่สาวไปหาเหตุ

ผลคือสิ่งที่จิตสงบ ผลคือความสุขความร่มเย็นของใจ แล้วความสุขความร่มเย็นของใจมันมาจากไหน? มันมาจากจิตมันปล่อยวางอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ มันปล่อยอาการของใจเข้ามาเป็นตัวของมัน เห็นไหม “อาการของกายกับใจ” ใจเป็นตัวพลังงานตัวนั้น คือตัวจิตนี้มันออกไปรับรู้ต่างๆ มันเป็นขั้นๆ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นอาการของใจ คนมีเงา ถ้าคนมีเงาถึงว่าออกไปโดนแดดมีเงา คนเข้าไปที่ร่มนี้ไม่มีเงา

จิตเวลามันไม่คิด มันอยู่ในสภาวะของมัน มันอยู่เฉยๆ ของมัน มันก็อยู่ได้ แต่ขณะที่มันคิดขึ้นมา มันอยู่ที่อาการของใจ มันอยู่ที่เงาของมัน มันต้องมีเงา มันถึงออกคิดได้ สิ่งที่เกิดได้ คิดโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยากก็พุ่งชานออกไป ถ้าสติควบคุมเข้ามา นี่คือเหตุ

ถ้ามันคิดออกไปสภาวะแบบนั้น แล้วเราใช้ปัญญาไล่ต้อนกลับมาอย่างนี้เป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางมาเป็นสมณะ แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ ความคิดที่มันคิดเป็นอารมณ์อย่างนั้นนะ เราเปลี่ยนไปเป็นคิดพุทโธ พุทโธแทน ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันจะย้อนความคิดกลับเข้ามา ปล่อยเงาเข้ามาเป็นตัวของจิต

แต่ถ้าเป็นคำบริกรรม เป็นเจโตวิมุตติ พุทโธ พุทโธ ก็คือตัวเงานั้นละ คือรวบรวมเงาให้ย้อนกลับมาหาตัวเอง เหมือนกับตามรอยโคไป เราจะหาตัวโค เราตามรอยโคด้วยสติสัมปชัญญะ มันจะเข้าถึงตัวโค นี่ไง “ศีล สมาธิ ปัญญา”

ถ้าสมาธิอย่างนี้เกิดขึ้น มันไปถึงฐานของใจ “ฐานของใจ”

สิ่งที่ฐานของใจ แล้วเราจะนุ่มไปวิปัสสนา

พระสารีบุตรเป็นพระที่เป็นปัญญาวิมุตติ พระโมคคัลลานะเป็นเจโตวิมุตติ เหมือนกับเขาเจาะน้ำมันที่ฐานเจาะน้ำมันที่บนแผ่นดิน บนแผ่นดินเป็นเจโตวิมุตติ ถ้าจิตมันสงบแล้วพิจารณาเห็นกาย เหมือนกับแท่นเจาะน้ำมันที่บนแผ่นดิน อยู่บนดินการเจาะน้ำมันมันก็ทำงานใช้ไหม

คำว่า “ทำงาน” แต่มันก็ยังยาก ยากเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ทรัพยากรอย่างน้ำมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ในโลกนี้ เราต้องแสวงหา เราต้องมีวิชาการของเรา เราถึงจะสามารถสูบน้ำมันขึ้นมาเป็นประโยชน์กับเราได้ นี่เจโตวิมุตติมันต้องมีสมาธิอย่างนี้ สมาธิอย่างนี้ แล้วมันนุ่มไปเห็นกาย แล้วการวิปัสสนาไปมันอยู่บนแผ่นดิน การวิปัสสนาอย่างนี้มันจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนี้

ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ แท่นเจาะนี้อยู่ในแม่น้ำนะ อยู่ในทะเล อยู่ในทะเลลึกๆ อยู่ในทะเลที่ทั่วชั่วโลกเหนือ เป็นทะเลด้วย เป็นน้ำแข็งด้วย สิ่งต่างๆ แล้วแท่นเจาะ เจาะในทะเล เวลาเกิดพายุเกิดลมแรง เราย้ายแท่นนั้น เราหลบหลีกเลี่ยง หลบหลีกเลี่ยงต่างๆ นี่ปัญญาวิมุตติ มันใช้ปัญญา เวลาจิตสงบเข้ามามีฐานของใจแล้ว มันพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งที่กาย เวทนา จิต ธรรม มันใช้ปัญญาใคร่ครวญไป มันจะไม่เห็นกายแบบเจโตวิมุตติใจ มันไม่มั่นคงเหมือนกับสิ่งที่แท่นเจาะที่บนแผ่นดิน แท่นเจาะที่บนแผ่นดิน เกิดแผ่นดินไหว เกิดอะไร มันก็ทำลายเราได้เหมือนกัน

การวิปัสสนาของจิต นี่สิ่งต่างๆ มันคือการใช้การกระทำไป มันอยู่ที่อำนาจาสนา อยู่ที่สติปัญญาของเรา อยู่กับการทดสอบของเรา การใคร่ครวญของเรา สิ่งที่เราใคร่ครวญ ใคร่ครวญเพื่ออะไร ปัญญาอย่างนี้ เห็นใหม่ ถึงบอกถ้าเป็นทางวิชาการ ทางโลกเขา ผู้ที่ค้นคว้าทางวิชาการต้องมีปัญญาเหนือกว่าผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์มา โลกถึงเจริญไง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว้างขวางมาก เราประพฤติปฏิบัติขนาดไหน เราวิปัสสนาขนาดไหน ปล่อยาวขนาดไหน มันก็เข้าไปสิ่งที่ยิ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้

ทั้งหมด ขณะที่จิตมันวิปัสสนาไป แล้วมันปล่อยวาง ว่าง การปล่อยวาง ว่าง เพราะอะไร เพราะเรา
ทำของเราด้วยความถูกต้อง ความมีอุตสาหะ ด้วยความเพียรชอบ สิ่งต่างๆ มันปล่อยวาง

ถ้ากิเลสมันเข้ามา ทำให้แหวกแนวออกไปนะ สิ่งที่แหวกแนวมันไม่สมมุจเฉทปหาน มันไม่
เป็นสิ่งที่ปล่อยวางโดยสังจะความจริง มันปล่อยวางชั่วคราวโดยตังคปหาน มันแค่กิเลสมันยุบ
ยอบตัวลง แล้วกิเลสที่มันมีอำนาจาสนา กิเลสที่มันสงวนตัวของมันเอง มันหลอกหลวงเรา มันทำ
ให้แหวกแนวออกไปว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม...นี่ตาบอด ใจมันบอด

ถ้าใจมันบอดนะ มันไม่มีสิ่งใดที่เป็นเครื่องยืนยันกับใจดวงนั้น แต่ถ้ามีดวงตาเห็นธรรมนะ
ดวงตาเห็นธรรมคือตาที่สว่างไสว ตาที่สว่างไสวขณะวิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า กาย
เวทนา จิต ธรรม กายก็ได้ เวณาก็ได้ จิตก็ได้ อยู่ที่จริต อยู่ที่นิสสัย อยู่ที่ในปัจจุบัน เช่น เราไปใน
ศูนย์การค้า เราจะไปสั่งซื้ออาหาร เราจะไปกินอาหารที่เราถูกใจ ถ้ามันหมดละ แล้วเราหิวเราจะ
กินอะไรละ เราก็กินอาหารที่มันมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่เป็นอะไรที่เราพอจะกินประทังชีวิตได้นั้นคือ
อาหารของเรา

นี่ก็เหมือนกัน กาย เวทนา จิต ธรรม ไม่ใช่วิปัสสนากายแล้วก็จะต้องเป็นที่กาย เวลาจิตมัน
ไม่เห็นสภาวะแบบนั้นหรือมันไม่ได้อย่างนั้น แล้วมันจะพิจารณากายอย่างไร เราพิจารณากายก็ได้
ขณะที่จิตมันสงบเข้ามา ถ้าเวทนาเกิดแล้ววิปัสสนาเวณาก็ได้ สิ่งนี้ “ก็ได้” ในปัจจุบันนั้นไง

ขณะที่เรากัดอาหารเข้าปากเรา อาหารจะเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ เราต้องกัดอาหารนั้นเข้าปาก
เรา อาหารจะเป็นอะไรก็ได้ แต่ “ก็ได้” ต้องเป็นสิ่งที่ เป็นสัมมานะ สิ่งที่เป็นความถูกต้อง เราจะไม่
ไปลัก ไม่ไปลัก ไม่ไปเอาของใครมาเป็นของเรา มันจะเกิดขึ้นในปัจจุบันของเรา ถ้าเกิดขึ้นใน
ปัจจุบันของเรา ให้มันเป็นสังจะความจริงอย่างนั้น แล้วเราใคร่ครวญอย่างนี้ไป นี่ปัญญาอย่างนี้
ปัญญาเห็นจากตาของใจ ไม่ใช่ปัญญาโดยวิชาการ ปัญญาโดยวิชาการที่ว่าลูกศิษย์ลูกหา ผู้ที่เป็น
นักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่รับช่วงมาต้องค้นคว้า ต้องรู้หรือค้นสิ่งต่างๆ ขึ้นมา นี่ถึงเป็นการจินตนาการนะ
เป็นการจินตนาการ ทดสอบ ทดลองงาน จนได้ให้เป็นนักวิทยาศาสตร์มา

แต่สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ธรรมวินัยนี้เป็นของจริง ขณะเราวิปัสสนา
ขนาดไหนมันจะมาลงตรงนี้ ลงสังจะความจริงอย่างนี้ ถ้าเราวิปัสสนาไป ทำขนาดไหน มันจะลง
มาสิ่งที่ เป็นสังจะความจริง มันจะเป็นสมควรแก่ธรรมไง มันจะไม่เป็นธรรมะแหวกแนว

ถ้าธรรมะแหวกแนวมันทำให้เราออกนอกกลุ่มออกทางนะ

ในการประพฤติปฏิบัติ ทุกดวงใจมีกิเลสในหัวใจ กิเลสในหัวใจมันจะทำให้สิ่งนี้ขยับ ขยับเคลื่อนออกไปโดยอำนาจของกิเลส ถ้าอำนาจของกิเลส ถ้าปัญญาของกิเลสมันก็เป็นโลกีย์ ปัญญา โลภียปัญญาเกิดจากไหน? เกิดจากโลกใจ โลภียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของจิต จิต ที่มันเกิดตาย เกิดตาย

ปัจจุบันนี้มันเกิดมาในโลก โลกนี้เป็นสมมุติ สมมุตินิยม สิ่งที่น่าบ่นน่าถือตากันโดยอำนาจ ของกิเลสนะ ใครไปที่ไหนก็แล้วแต่มันมีศักยภาพในใจดวงนี้นะ มันมีทิวภูมิ มันมีมานะ มันมีความ อหังการอยู่ในหัวใจ สิ่งที่เป็นทิวภูมิมานะนี้มันลงใครที่ไหนล่ะ มันไม่ลงใครหรอก

แล้วถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้เป็นธรรมและวินัย เป็น ศาสดาของเราละ เป็นครูเป็นอาจารย์ที่เรามาบวชมาเรียนกัน ดำรงชีวิตอยู่ กิณบุญขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมไว้ จนเป็นประเพณี เป็นวัฒนธรรม สิ่งที่เป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเหมือนน้ำ น้ำคือสิ่งที่ทำให้สัตว์ น้ำอยู่ในน้ำนั่นได้ไง เราบวชเป็นพระเป็นเจ้าขึ้นมา อยู่ในประเพณีวัฒนธรรม เขาก็ดูแล เขาก็ อยากรจะได้อะไรกับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม นี่เรากิณบุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่ดำรงชีวิตนะ

แล้วการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงจากภายในขึ้นมา มันก็จะเป็น ธรรม เป็นธรรม “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” มันจะเห็นสัจจะความจริงอันเดียวกับองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ไง

แต่ถ้าเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันก็บิดเบือน มันก็ทำให้สิ่งนี้ไม่เป็นสัจจะความ จริง มันทำให้หลุดไม้หลุดมือไป เวลาวิปัสสนาไปมันไม่ปล่อย มันไม่วาง มันก็ยึด ก็ทำให้สิ่งนี้ไม่ เป็นประโยชน์ เราต้องปล่อยวางสิ่งนี้ ปล่อยวางงานการกระทำ แล้วกลับไปทำความสงบของใจ เพราะความสงบของใจนี้เป็นตัวพลังงาน

ถ้าตัวพลังงานมันอ่อนแอลง พลังงานไม่พอ สิ่งที่เราใช้สอยอยู่นี้มันใช้ไม่ได้ สิ่งที่เป็น สมบัติ เป็นเครื่องไฟฟ้า ถ้าพลังงานอ่อน ทำให้สิ่งนั้นเสียหายได้นะ ทำให้ชำรุดเลย ทำให้สิ่งนี้เรา

จะใช้งานประโยชน์อะไรไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นพื้นฐานของใจ ถ้ามันไม่มีกำลังหรือมันวิปัสสนาไป มันไม่สมดุล มันปล่อยวางไม่ได้ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ขณะวิปัสสนาด้วยปัญญา มันคิดมันวิปัสสนาไป แล้วมันไม่ปล่อย มันไม่เข้าใจ มันไม่ทะลุปรุโปร่งไป

ปัญญาวิมุตติใช้ปัญญา ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ใช้ปัญญาใคร่ครวญ สิ่งที่ใคร่ครวญไป มันเป็นภวานามยปัญญา คือปัญญาเกิดจากการสัมผัสของจิต ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการที่เราวางเป็นรูปแบบ เราวางเป็นวิชาการ วางเป็นสิ่งที่ต้องเป็นสตีปขึ้นไป มันจะเกิดโดยสังจะความจริง ขณะอะไรเกิดขึ้นมาเอาตรงนั้นพิจารณาก่อน พิจารณาก่อนนั่นคือปัญญาที่มันเป็นปัจจุบันอย่างนั้น นี่คือภวานามยปัญญา

ภวานามยปัญญาเหมือนที่สนามบินนั้นไง เราเอาเครื่องบินลงที่สนามบินนั้น ในเครื่องบินนั้นมันมีสินค้า มันมีสิ่งต่างๆ มีวัตถุต่างๆ เราต้องขน เราต้องบริหารจัดการอยู่ในสนามบินนั้น แล้วเราถ้าออกจากสนามบินนั้น ในสนามบินนั้นมันก็รับสินค้าของเราได้

ในหัวใจ ในสมาธิเรานั้นเป็นฐานของจิต เป็นสมถกรรมฐาน สิ่งที่เป็นสมถกรรมฐาน เวลาวิปัสสนาไปมันก็วิปัสสนาในสนามบินนั้น ในจิตดวงนั้น นี่ภวานามยปัญญามันเกิดจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมันหมุนเวียนออกไป มันใคร่ครวญออกไป มันบริหารจัดการสมบัติอย่างนั้น มันเป็นมรรค ๘ ปัญญาชอบ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สิ่งที่เป็นความชอบมันหมุนเวียนออกไป ปัญญาพิจารณาอย่างนั้น นี่ก็จะเป็นปัญญาวิมุตติ ถ้าเจโตวิมุตติ มันเห็นอาการของใจ เห็นอาการต่างๆ เห็นเป็นกาย เป็นเวทนา เป็นจิต เป็นธรรม มันก็ใคร่ครวญของมัน

ถ้าเป็นเวทนา เวทนาเป็นเวทนา เราเป็นเราหรือ สิ่งต่างๆ เป็นเราหรือ สิ่งนี้เป็นเราไหม มันก็เหมือนบริหารจัดการนั้น สิ่งทีบริหารจัดการนั้น ใคร่ครวญสิ่งนี้ ถ้ามันสมดุลกันไป มันก็ปล่อย มันก็วาง สิ่งทีวาง สิ่งทีวางมันก็ปล่อย นี่มันมีความสุข

ความสุขเกิดจากการวิปัสสนา ความสุขอย่างนี้ทำให้กิเลสมันยุบยอบตัวลงนะ กิเลสเริ่มจางลง เบาลง วิปัสสนาจะง่ายขึ้น ทำความเพียรขึ้นมา สุขนี้สดๆ นี่ไง ดวงตาเห็นธรรมไง สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาของใจ มันเป็นความเห็นของใจ มันถึงเป็นภวานามยปัญญา มันเกิดเป็นปัจจุบันนั้น มันเหมือนเป็นปัญญาสิ่งที่มีชีวิต ปัญญาสิ่งที่ใคร่ครวญในปัจจุบันนี้ ไม่ใช่ปัญญาในคอมพิวเตอร์ใจ

สิ่งที่เป็นคอมพิวเตอร์ มันเป็นสัญญา เป็นข้อมูล สิ่งที่เป็นข้อมูลมันเป็นอดีตอนาคตนะ นี่ข้อมูลอย่างนั้น แต่ที่เป็นปัจจุบัน ภาวนามยปัญญาเกิดในปัจจุบันนั้น มันใคร่ครวญอย่างนั้น ก็สนามบินนั้นคือตัวจิตนั้น ตัวสติจิตนั้น ตัวสิ่งที่ว่าวิปัสสนาไปมันก็ปล่อยวางตรงนี้ ปล่อยแล้ว ปล่อยเล่า ปล่อยแล้วปล่อยเล่าโดยที่มีครูบาอาจารย์คอยประกองไป ครูบาอาจารย์จะคอยเตือน คอยให้สตินะ

สิ่งนี้เวลาวิปัสสนาแล้วมันปล่อยวาง เราก็อ่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันแหวกแนวนะ แหวกแนว เพราะอะไร เพราะมันยังตาบอดอยู่ แต่ถ้ามันเป็นดวงตาเห็นธรรม มันไม่เป็นคนตาบอดนะ เพราะ ดวงตาเห็นธรรม ดวงตา จักษุ “ธรรมจักษุ” จักษุเป็นธรรมที่ในหัวใจมันเห็นแล้วมันปล่อยวาง

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา จิตไม่ใช่เรา เรา ไม่ใช่จิต สภาวะธรรม ธรรมารมณีนี้อันนั้นก็เป็นสักแต่ว่า มันปล่อยวางหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สักกายทิฐิมันจะปล่อยไป สังโยชน์ขาดเดี๋ยวนี้

นี่ความเห็นอย่างนี้ ความเห็นเกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ ถ้าเห็น นี้มีดวงตาเห็นธรรม ถ้ามี ดวงตาเห็นธรรม พระโศคานันเป็นผู้ที่เข้าถึงกระแสของพระนิพพาน ถ้าเข้าถึงกระแสของพระ นิพพาน ความผิดพลาดจากธรรมะมันจะไม่แหวกแนวออกไปนะ ผู้ที่ยังแหวกแนวออกไปอยู่ มัน ไม่พาดกระแส

ถ้าพาดกระแส คุณติ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ขนาดที่ว่าฟังธรรมของพระอัสสชิมา เป็นพระโศคานันแล้ว ขณะที่พระโศคานันไปประพฤติปฏิบัติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า คุณติ ผู้ที่มีปัญญา ขณะที่ว่ามีปัญญาใคร่ครวญแล้วตั้ง ๑๕ วันเป็นพระอรหันต์ พระโมคคัล ลานะอีก ๗ วันก็เป็นพระอรหันต์

พระอานนท์เป็นพระโศคานัน อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒๕ ปีนะ ขณะที่อุปัฏฐากเป็นพระโศคานัน ขณะที่พระโศคานัน เห็นเฉร เห็นเด็กน้อย พยายามสั่งสอน เป็นผู้นำ แล้วพระกัสสปะเตือนพระอานนท์

“อานนท์ เล่นเหมือนเด็กๆ”

นี่วุฒิภาวะของใจ พระกัศปะเป็นพระอรหันต์ สิ่งที่เป็นพระอรหันต์ พระโศคาบัน อุปัฏฐากอุปถัมภ์ดูแลเนร การดูแลมันเป็นประโยชน์โลกใหม่? เป็นประโยชน์แน่นอน แต่พระกัศปะบอกพระอานนท์เลย “ทำตัวเหมือนเด็กๆ” ถ้าทำตัวแบบผู้ใหญ่ ทำตัวแบบธรรมะมันก็ย้อนกลับเข้ามา เหมือนกับสิ่งที่พึงกระทำ

มรรค ๔ ผล ๔ การประพฤติปฏิบัติมันก็ต้องพยายามต่อสู้ขึ้นไป ให้มันละเอียดละเอียดออกไป สิ่งที่ต้องการต่อสู้ให้มันละเอียดเข้าไปในหัวใจ นี่คือการกระทำ นี่คือการเป่าหมายใจ

เวลาเกิดมาชาตินี้ทุกข์แสนทุกข์ ทุกข์อันนี้มันเกิดขึ้นมา ทุกข์นี้เป็นสัจจะ ทุกข์นี้เป็นความจริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นพระโพธิสัตว์ เห็นไหม ทั้งชีวิตเลยนะ พระเจ้าสุวรรณสามหาบพ้อหาบแม่ เป็นพระเทมียี่เป็ง นี่ทั้งชีวิตนะ สิ่งนี้สะสมขึ้นมาเพื่อเป่าหมายใจ เพราะเป็นพระโพธิสัตว์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อนพยากรณ์แล้ว สิ่งนี้มันย้อนกลับไม่ได้ ถึงต้องไปถึงที่สุดใจ ถึงที่สุดเพื่อสิ่งนี้

แต่ในชีวิตเรา เราย้อนกลับได้ ในชีวิตเราตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่ปัจจุบันนี้ แล้วอนาคตที่จะแก่ไปข้างหน้า เราจะมาประมาทเดินเล่นใหม่ เราเกิดมา เราพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยเจริญรุ่งเรืองมาก เจริญรุ่งเรืองในหัวใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น จากครูบาอาจารย์ของเราขึ้นมา ถ้าไม่เจริญนะ มันตาบอด พอตาบอดก็ลูปคลำกันไป สิ่งที่ถูกคลำไป ประพฤติปฏิบัติไป กิเลสในหัวใจมันก็มี ทำให้แหวกแนวออกไป แหวกแนวออกไปให้เห็นต่างๆ เขาว่า “นี่เป็นธรรม เป็นธรรม” นี่เป็นธรรมโดยคนตาบอด ตาบอดคลำข้าง ธรรมอย่างนั้นหรือ เป็นนิพพาน

ถ้าพาดกระแสแล้วนะ สิ่งพาดกระแส คุณ ผู้ที่เป็นพระโศคาบันจะไม่ถือมงคลตันขาว จะถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ “พระธรรม” พระธรรมเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่พระโศคาบันนั้น เหมือนกับเราเลย เราตัดอาหารเข้าปาก ๑ คำ ๒ คำ ขณะที่เราหิวโหย แล้วเราตัดอาหารเข้าปากคำ ๒ คำเท่านั้น เราอิมใหม่ แล้วถ้าเราไม่อิม อาหารที่มีในสำหรับเรามีอีกมหาศาล เราจะตัดกินอีกใหม่ พระโศคาบันก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตนี้พาดกระแส สิ่งพาดกระแส ไม่ต้องมีใครมาบอกเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันขาดออกไป เหมือนกับสัจจะความจริงในใจนั้น มันเป็นสันตสิทฐิโกในหัวใจนี้ ถ้าเป็นสันตสิทฐิโกในหัวใจ เหมือนอาหารคำ ๒

คำที่ตกไปในกระเพาะ คือมันอยู่ในหัวใจนั้น ถ้ามีดวงตาเห็นธรรมแล้ว แล้วอาหารในสำรับนั้น คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะไปทำแหวกแนวธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไหม

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพาหะ เป็นมรรคโค เป็นเครื่องดำเนิน สิ่งที่จะทำให้จิตนี้เข้าถึงสภาวะธรรมนั้น นี่สิ่งนี้มันถึงสงวน มันถึงรักษา สิ่งที่สงวนรักษานั้น แล้วสงวนรักษาที่ไหน? สงวนรักษาที่ใจใจ ถ้าเกิดมีความคิดต่างๆ ขึ้นมา ความคิดถ้ายังมีกิเลสอยู่นะ ขณะที่ประพฤติปฏิบัติไป กิเลสมันทำให้เบี่ยงเบน กิเลสทำให้แหวกแนว ความแหวกแนวของสิ่งที่ละเอียดคนะ

สิ่งที่ละเอียด คุณ ทำไมพระกัศปะเตือนพระอานนท์ เพราะพระอานนท์เป็นพระโศดาบันแล้ว ทำไมเตือนล่ะ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เป็นความคิดของกิเลส มันมีความสงสาร มันมีสิ่งต่างๆ ออกไปที่จะไปแบกรับไง ถ้าจะไปแบกรับ เรามีกำลังไหม เราสู้สัจจะความจริงไหม แล้วในชีวิตของเรา เราจะแบกรับโลกทั้งโลกนี้ได้ไหม

โลกทั้งโลกนี้เราแบกรับเขาไม่ได้ มันเป็นอำนาจของกรรมของสัตว์ ของบุคคลที่เขาเกิดตาย เกิดตาย มันเรื่องของเขา เรื่องของเรา คือเรื่องกิเลสตัดหาความทะยานอยาก สิ่งที่เป็นโทษคึกคึกนา โมหาคึกคึกต่างๆ ในหัวใจเรา มันยังไม่สะอาดบริสุทธิ์

คนเดีย คนที่ไม่มีกำลังจะไปอุ้มแบกใครล่ะ มันถึงต้องทำความสะอาดอันนี้ของหัวใจให้ออกมาให้ได้ก่อนไง ถ้าสิ่งที้ออกมาให้ได้ สิ่งที่เราเข้าใจสัจจะความจริงของโลก สกิทา อนาคา ถึงที่สุดของกิเลส มันมีความสว่างกระจ่างแจ้งของใจ มันจะเข้าใจครบวงจรไง

เหมือนสิ่งทีการกระทำต่างๆ ในตีกสูงหลังหนึ่ง เราบริหารตีกสูงนั้นได้ทั้งหมดเลย เราสามารถจะคอนโทรลคนที่อยู่ในตีกสูงนี้ให้เขามีความร่มเย็นเป็นสุขเพราะอะไร เพราะเราควบคุมบริหารจัดการในตีกนั้นได้ นี่ก็เหมือนกัน ในชีวิตของเรา ในตีก ในร่างกายของเรา ในเมื่อสิ่งทีว่าเราบริหารของเราไม่ได้ไง เราบริหารได้แต่ลานพื้นที่ข้างล่างเท่านั้นเอง แล้วส่วนที่คนเขาไปติดบนตีกสูง เขาไปเกิดอุบัติเหตุ มันจะทำอย่างไรล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราขังล้งเลตงสย เราไม่เข้าใจ ในหัวใจเรามันก็เป็นอย่างนั้นนะ เราถึงต้องย้อนกลับมาที่เรา ถ้าย้อนกลับมาที่เรา มันหน้าที่ของเราที่จะต้องแก้ไขเราก่อน ต้องสร้างหัวใจของเราให้พ้นออกไปก่อน เราไม่เข้าใจจะความจริง แล้วไปเจอสภาวะแบบนั้นมันก็เป็นงงใจ งงทั้งเขา งงทั้งเรา เพราะสิ่งนี้เราก็คำไม่รู้ใจ

แต่ถ้าเราวิปัสสนาไปนี่เกิดจากใจของเรา พาดกระแสไป สิ่งทีพาดกระแส กระแสไปไหน สิ่งทีกระแสเพราะมันมีอะไร มันมีกระแสของมันก็ต้องมีเหตุมีผลลิตี เหตุผลเกิดจากใจ ใจมันยังออกมาเป็นขั้นอย่างละเอียดเข้ามา วิปัสสนาเข้าไป ขณะที่วิปัสสนาเข้าไป จิตมีความคิด จิตความรู้สึก สิ่งทีว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณอย่างละเอียด สิ่งทีละเอียดมันก็อยู่ของใจ กิเลสอาศัยอย่างนี้เป็นเครื่องดำเนิน

คูสิ ขณะที่ว่าเราขับรถไป รถออกจากจุดสตาร์ทไป ขณะที่ออกไป ล้อรถมันบดไปไหน อะไรบ้างล่ะ มันเป็นเสี้ยนเป็นหนาม เป็นสิ่งทีว่าเป็นขี้หนุราขี้หมาแห้ง มันทับไปมันเหม็นไปหมดล่ะ นี่มันหนุนออกไป นี่ก็เหมือนกัน อาการของใจ ความคิดออกไป มันออกไปแล้วกิเลสมันออกมาด้วย สิ่งทีมันออกมาด้วยนี่มันบิดเบือน มันทำให้ความคิด ล้อทีหนุนไป สิ่งนี้มันถึงย้อนกลับ มันถึงทวนกระแสกลับเข้ามาใจ สิ่งทีเป็นของเหม็น สิ่งทีเราไม่ปรารถนา เราต้องมีสติสัมปชัญญะยับยั้งแต่ไกล

สิ่งทีเป็นวัตถุ เวลามันเหม็น มันเป็นวัตถุ เราต้องล้างใจใหม่ แต่ทีอาการของใจมันเกิดจากใจ ถ้ามีสติ สติมันล้างแล้ว เพราะมันเป็นนามธรรม สิ่งทีเกิดเป็นนามธรรมมันเป็นอาการของใจ ถ้ามีสติสัมปชัญญะมันปล่อยวางได้ พอมันปล่อยวาง มันล้างโดยสติ ล้างโดยสมาธิใจ

ถ้าสมาธิมันเกิดขึ้นมา สิ่งนี้ตั้งมัน ตั้งมันย้อนกลับวิปัสสนา กาย เวทนา จิต ธรรมเท่านั้น เพราะอะไร เพราะโลกนี้มีเพราะมีมนุษย์ มนุษย์มีเพราะมีหัวใจ สิ่งทีหัวใจมีเพราะมีกิเลส กิเลสในหัวใจ เพราะใจนี้มันยังมีวิชาอยู่ มีกิเลสอยู่ มันถึงต้องย้อนกลับมาชำระสะสางสิ่งนี้ใจ ถ้าชำระสะสางสิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเรานะ

เรื่องของโลกเป็นเรื่องของโลก เราเกิดมากับโลก มันเกิดมีอำนาจวาสนา เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมีโอกาส มีศรัทธา มีความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเหมือนเข้าข้างนอก ศรัทธา

ความเชื่อของเขาเฉยๆ เขาว่าเขาเป็นศาสนาพุทธเฉยๆ แต่ไอ้กิเลสมันครอบงำว่าเป็นศรัทธาความเชื่อ เป็นความเชื่อของเด็กๆ

เราเป็นผู้ใหญ่ เพราะเรามีศรัทธาความเชื่อแล้วเราเอาเนื้อหาสาระของศาสนา เนื้อหาสาระของศาสนาคือความร่มเย็นเป็นสุขของหัวใจ เนื้อหาสาระของศาสนาเกิดจากการกระทำ เกิดจากกรรม กรรมดี ประพฤติดี ทำประโยชน์ขึ้นมาจากหัวใจของเรา ประโยชน์ของเราเนะ นั่นเจ็บมาก เวทนาเกิดขึ้นมาเจ็บมาก เวลาเดินจงกรมจนอ่อนเพลียเนะ มันเป็นงานของเราไง มันเป็นการต่อสู้กับตัวตนของเราไง

ตัวตนของเรามันทำบิดเบือนให้เราเกิดตาย เกิดตายอยู่นี้ แล้วเราเกิดตาย เกิดตายมาจนไม่มีต้นไม่มีปลาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่มีต้นไม่มีปลายนะ แล้วเราเกิดมา เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนาในปัจจุบันนี้ แล้วผู้ที่ชี้หน้าเรา ผู้ที่จะเอาเราออกจากกิเลส มันมีอยู่แล้ว ทำไมเราไม่สนใจล่ะ ทำไมเราไม่สนใจ ทำไมเราไม่ค้นคว้า ทำไมเราไม่ริบขวนขวายของเรา

ถ้าริบขวนขวายของเรา เห็นไหม นี่กำลังเริ่มเกิด การเดินจงกรมขึ้นมามันก็มีหัวใจ หัวใจ การนั่งสมาธิ มันก็นั่งอย่างไรมันก็ทำได้ การอดนอนผ่อนอาหารเป็นรูปดวงควัตร เป็นการขัดเกลา กิเลส การอดนอนผ่อนอาหาร อย่าคิดว่าอดนอนผ่อนอาหารแล้วเราทุกข์ อดนอนผ่อนอาหารแล้วเราเดินไม่ไหว เราทำไม่ได้ การอดนอนผ่อนอาหารนี่คือการไปทำให้กิเลสมันยุบยอบตัวลง เป็นการขัดเกลากิเลส ขัดเกลาไป มันนอนอยู่ที่ปลุกให้มันตื่นไง กิเลสนอนอยู่ในหัวใจ ก็ปลุกให้มันตื่นแล้วจะได้ต่อสู้กับมันไง ถ้าเราปลุกให้มันตื่น มันก็ไม่พอใจ มันก็ดิ้นรน แต่ถ้ามันนอนหลับ กินอึมันนอนอยู่นั้น กิเลสมันก็นอนอยู่ในหัวใจ เราก็ว่าเราปฏิบัติสะดวกสบาย เรามีกำลังวังชา นี่กิเลสมันหลอกให้เรากินขนาดนั้น แต่ถ้าเราต่อสู้กับมัน เราอดนอน เราผ่อนอาหาร เราพยายามตั้งกติกาศของเรารขึ้นมา เราเดินจงกรมขึ้นมา ให้มีกำลังใจขึ้นมา เห็นไหม กิเลสมันยุบยอบตัวลง มันเปิดโอกาสให้เราต่อสู้กับมัน

ถ้ามันเปิดโอกาสนี้คือธรรมนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แต่โลกมองว่าเป็นความทุกข์ใจ โลกมองว่ามันทำไม่ได้ไง โลกมองว่าเป็นการต่อสู้ไม่ได้ไง แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติก็ร้องโอดร้องโอย มันก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ แล้วก็ทำอะไรกัน...กิเลสมันได้อย่างเดียวแหละ กิเลสมันขี้คออยู่แล้วมันบังคับบัญชาไปไง นี่ขนาดพาดกระแสแล้วนะ แล้วถ้าไม่พาดกระแสมัน

จะต่อสู้ต่อไปอย่างไร ถ้าพาดกระแสนั้นมีความคิดอย่างนี้ มันมีจุดยืนอย่างนี้ มันมีการขวนขวายอย่างนี้ มันมีการนับ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เราทำของเราไป ต้องถึงเป้าหมายได้

คนถ้ายังมีชีวิตอยู่ ยังมีการก้าวเดินของเราอยู่ เป้าหมายต้องถึงได้

คนถ้ามันมีชีวิตอยู่ แล้วมันนอนจมอยู่กับกิเลส สิ่งทีกิเลสมันกล่อมให้มันนอนจมกับกิเลส แล้วว่าการก้าวเดินนี้เป็นความทุกข์ การปฏิบัติการทำอะไรเป็นความทุกข์ การบำเพ็ญเป็นความทุกข์ การนั่งสมาธิภาวนา สิ่งนี้ไม่ใช่งานของเราเลย...นี่กิเลสมันมีอำนาจอย่างนี้ แล้วมันก็ทำให้เราหยุดอยู่ในอำนาจของมัน จนตรอกกับมัน ขนาดพาดกระแสนะ เราจะไปให้ได้

ถ้าไปได้ ถ้ามีสติมีปัญญาอย่างนี้ มีครูบาอาจารย์อย่างนี้ เราจะเดินอย่างนี้ หมู่คณะชักกันไป สิ่งทีชักกันไป นี่สัปปายะ หมู่คณะดี ครูบาอาจารย์ดี อาหารเป็นสัปปายะกับเรา ฉันทมากก็นอนมาก ฉันทพอสมควรกับมัน สิ่งนี้เราประพฤติปฏิบัติ นี่เป็นสัปปายะทั้งหมดเลย ทั้งหมู่คณะเป็นสัปปายะ บุคคลเป็นสัปปายะ เราเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ เราหาของเรา แล้วเราพยายามทำของเรา

เพราะเกิดแล้วทุกข์ เพราะเกิดมาแล้วเป็นความโศกเศร้า ชาตินี้เกิดมา จะกั้ทั้งโลก ทั้งจักรวาล แม้แต่อินทร์ พรหมก็ต้องตาย วาระมันเปลี่ยนไป เพราะโลกอนิจจังมันเป็นแบบนี้ไง แม้แต่พาดกระแสนี้ยังอีก ๗ ชาติ

แต่ถ้าเราวิปัสสนาของเราไป ถ้ากามภพ เราทำลายถึงกามภพ เราจะไม่เกิดตั้งแต่เทวดาลงมา สิ่งทีไม่เกิด...จิตนี้มันเกิดแน่นนอน อยู่ที่กำถ้งของจิตใจ อยู่ที่สถานะของจิต นี่ถ้าจิตมีสถานะอย่างนี้ อย่างถ้าพาดกระแสนี้ปิดอบาย จะไม่ลงต่ำแน่นนอน เพราะอะไร เพราะมันมีสติใจ มีการขับเคลื่อน สติมันไปได้ มันไม่เป็นสติอัตโนมัตติเหมือนพระอรหันต์

พระอรหันต์ สติเป็นอัตโนมัตติเลย จิตขยับอะไร สติมันจะออกพร้อมกับความขยับของจิต คือเสวยใจ เวลาจิตจากนิพพานเสวยอารมณ์คือเสวยความคิด นี่ทีเป็นความคิดว่าเป็นอาการของจิตเงาของจิตนี้มันเป็นขั้น สิ่งทีเป็นขั้น พระอรหันต์คือขั้นทีสะอาด ขั้นทีไม่มีกิเลสครอบงำ ขณะที่จิตออกมา สติมันจะพร้อมมา

พระโศคาบันมีสติ สติขณะที่ว่ามันต้องกระทบ กระทบแล้วมีความรู้สึกแล้ว ขณะที่มันกระทบมันถึงขณะที่เราจะออกจากร่าง คือมันจะตาย มันมีความรู้สึกไหม สติมันพร้อมใจ ถ้าพร้อมมันจะย้อนกลับมาที่คุณสมบัติของพระโศคาบัน คุณสมบัติของพระโศคาบัน “กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย จิตไม่ใช่เรา เราไม่ใช่จิต” ถ้าไม่ใช่เราไปตื่นตื่นอะไรกับมัน อบายภูมิ ไม่ไปเด็ดขาด

แต่ถ้าเราเป็นปุถุชน เรายังขาดสติของเรา ถ้าสติเราพร้อม เราตั้งสติอยู่ เรามีเสถียร คือการฝึกฝน เราทำของเราบ่อยๆ อบายมันก็ไม่ไป มันจะไปสิ่งที่ดี นี่จิตมันต้องเกิดแน่นอน ตายแล้วมันต้องเกิด สิ่งที่มีมันมีอยู่ ของมีอยู่ ปฏิเสธอย่างไรมันก็คือมี ถ้าของเรามีอยู่ เราปฏิเสธโดยที่มันปฏิเสธ แล้วมันไม่มีได้มันก็คือดีสิ เราปฏิเสธแล้วเราไม่ต้องไปเกิดไปตายอีก ทุกคนก็ปฏิเสธ เราก็นั่งกันสบายๆ อย่างนี้...มันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก มันไม่เป็นสิ่งที่เราคิดหรอก

สมมุตินิยม สมมุติมันคิดอย่างนี้ กิเลสมันคิดอย่างนี้ ก็ให้เราอนจมน้อยอย่างนี้ มันก็ไม่มีกำลังใจ การก้าวเดิน การประพฤติปฏิบัติมันก็ล้มเหลว ก็ไม่เป็นสิ่งที่มันจะเป็นมรรคโคจรขึ้นมา มรรคโคจรคือทางอันเอก แล้วทางอันเอกเกิดจากไหนล่ะ? เกิดจากการกระทำของเราละ เกิดจากสนามบิน เกิดจากความสงบของจิต สนามบินมันมีกว้างมีแคบ สนามบินที่รับเครื่องบินเล็ก เครื่องบินใหญ่ สนามบินที่ว่าแม่แต่เครื่องบินน้ำ มันก็ลงสนามบินน้ำได้

นี่ก็เหมือนกัน จิตแล้วแต่ดวงจิต แล้วแต่อำนาจจิต ความสงบของจิตมันจะลงลึกลงตื้นลงขนาดไหน มันอยู่ที่การกระทำของเรา ให้เรามีสติไว้ รักษาสิ่งนี้ไว้ ถ้าเรารักษาสนามบินของเราไว้ รักษาสติของเราไว้ มันต้องจับได้ ถ้าจับได้ก็วิปัสสนาไป มันปล่อยเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ปล่อยแล้วปล่อยอีก ถึงที่สุดนะ ถ้ามีดวงตาเห็นธรรม ไม่ใช่ใจบอด ใจบอดมันจะออกแหวกแนวออกไป แม้แต่แหวกแนวอย่างละเอียดมันก็ทำให้ล้มลุกคลุกคลาน ทำให้ไม่ถึงเป้าหมาย

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริงนะ เวลามันแยกออกมา กายกับจิตแยกกันโดยสมบูรณ์ โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง กามราคะ-ปฏิฆะอ่อนลงโดยสัจจะความจริง โดยดวงตาเห็นธรรม สิ่งที่มีดวงตาเห็นธรรม ดวงตามันปล่อยวางจิตอย่างนี้มันถึงมีขณะจิตใจ ขณะจิตคือเห็นโดยสัจจะความจริง ถ้าเห็นโดยสัจจะความจริง มันก็เหมือนกับเรา เราเคยเรียนสถาบันไหนออกมา แล้วเราคิดถึงสถาบันนั้น เราจะพูดได้หมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันผ่านโศคาบัน ผ่านสภิกทา ผ่านอนาคา ผ่านวิมุตติสุข ผ่านพระอรหันต์ มันจะบอกได้หมดเป็นขั้นตอนของมัน สิ่งที่เป็นขั้นตอนของมัน นี่ครูบาอาจารย์เป็นสัปบายะสมควรอย่างนี้ ครูบาอาจารย์เป็นสัปบายะเพราะท่านรู้จริง ท่านเห็นจริง ท่านสามารถชี้ทางให้เราได้ไง นี่มันทำให้เราไม่เน้นช้านะ

๑. ทำให้เน้นช้านะ

๒. ถ้าเราผิดพลาดขึ้นไปมันจะมีกลวิธีการไหม

ถ้าการเห็นของเราที่มันแหวกแนวออกไป คนเรานะ รู้เองเห็นเอง หลวงปู่ดูลย์บอกไว้ สิ่งที่เราเห็น เราเห็นจริงๆ แต่มันไม่เป็นความจริง เพราะการเห็น มันเห็นโดยอาการของใจ มันเป็นสัจจะ สิ่งที่มีมันเป็นอนิจจัง คือมันหมุนไปของมันสภาวะแบบนั้น แต่ถ้ามันเห็นตามความเป็นจริง มันเป็นสัจจะ คือสัจจะความจริงอย่างนี้ แต่มันก็ยังเป็นนามธรรม มันก็เกิดดับ เกิดดับสภาวะแบบนั้น

นี่ทำอย่างนี้ ใคร่ครวญอย่างนี้ขึ้นไป จนปล่อยวางเข้ามา กามราคะขาดออกไปจากใจ ถึงที่สุดนะ โลกนี้มีเพราะมีเรา จิต เพราะมันมี เวลาคนตายไปแล้วโลกก็อยู่อย่างนี้ แล้วจิตไปไหน? จิตก็ไปเกิดอีก เพราะอะไร เพราะในจิตมันมีใจ แต่ถ้าทำลายจิตนะ จนจิตมันไม่มี ทำตัวจิตคือตัวอวิชาไหม

โมฆราช โลกนี้ว่างหมดเลย แต่ตัวนี้มันไม่ว่างใจ เห็นไหม เราอยู่ในเรือนว่าง บอก “จิตปล่อยวางหมด สิ่งต่างๆ ปล่อยวางหมด ปล่อยวาง” ปล่อยวางเขาเข้ามา แล้วตัวเองทำไมไม่ปล่อยวางล่ะ สิ่งที่จะปล่อยวางตัวเองได้...ตัวสนามบินไหม สิ่งที่เราองรับอาการของใจทั้งหมด เครื่องบินลงที่ไหน? ลงที่สนามบิน แล้วตัวสนามบินมันจะวิปัสสนาตัวมันเองได้อย่างไร นี่ตัวภาวสวะ ตัวภพ ตัวใจ ตัวอวิชชาที่ละเอียดมาก เป็นเจ้าวัฏจักร สิ่งที่เป็นเจ้าวัฏจักร

สิ่งที่เครื่องบิน สนามบิน มันแล้ววัตถุ สนามบินมันเป็นปุณนะ มันเป็นสิ่งที่เป็นวัตถุที่ก่อสร้างขึ้นมา สภาวะจิตก็เหมือนกัน มันเป็นอาการของใจ สิ่งที่เป็นอาการของใจมันเป็นตัวใจ มันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม แล้วจะให้มันจับตัวเองได้อย่างไร ถ้ามันเป็นทางวิชาการ เป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นได้ เป็นได้เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาก่อน นี้อวิชาตัวนี้ จิตตัวนี้ มันทำลายอวิชาตัวนี้ มันเป็นฟองไข่ กะเทาะเปลือกอวิชาออกมา สิ่งทีกะเทาะเปลือกอวิชาออกมา นี่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ทำมาได้ พลิกฟ้าคว่ำดินตัวจิตตัวนี้ไง ถ้าตัวจิตกลับไป สิ่งที่เป็นสสารอันหนึ่งกลับไปจับตัวมันเองได้ และทำลายตัวมันเองได้ มันเป็นความมหัศจรรย์ เป็นอรหัตตมรรค

สิ่งที่อรหัตตมรรคจะเห็นภาวะ เห็นถึงตัวอวิชา แล้วตัวอวิชา เห็นไหม วิชาคืออาการของใจ วิชาคือมรรคโค คือตัวมรรคโคตัวนี้ ตัวที่เป็นปัญญาตัวนี้ ตัวที่ว่าเป็นภาวนามยปัญญา มันตัวของใจเลย ใจกับอาการของใจมันมีการสืบทอดกันระหว่างจิตกับขันธ์ ถ้าตัวจิตล้วนๆ ตัวจิตมันไม่มีขันธ์ ตัวอวิชา ตัวที่มันเป็นมรรคโค ตัวที่มันทำลายของมัน นี้อรหัตตมรรคถึงสำคัญอย่างนี้ แล้วมันย้อนกลับเข้ามา มันทำลายตัวมันเอง

“ธรรม” ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันไม่ใช่ธรรมะแหวกแนวหรือ ถ้าธรรมะแหวกแนวนะ มันไม่มีขณะจิตเลย มันไม่รู้จักขั้นตอนของมันเลย ครูผู้ที่ศึกษาวิชาการจากสถาบันไหนออกมา เขาอยู่ในสถาบันนั้นเป็นหลายๆ ปี เขาจะรู้หมดเลย ถ้าผู้ใดเดินผ่านรั้วไป ผ่านสถาบันนั้นเฉยๆ แต่ไม่เคยเข้าไปสถาบันนั้นเลย เขาจะไม่รู้หรือว่า สิ่งที่เราอาศัยมาหลายปี ห้องหับสิ่งต่างๆ ที่เป็น หอสมุดสิ่งต่างๆ ที่ชั้นของการวางหนังสือ เขาไม่เคยเห็นหรือ เขาไม่รู้หรือ

ถ้าธรรมะแหวกแนว มันจะแหวกแนวไปสู่กิเลส ถ้ามีกิเลสค้นหาความทะยานอยากของมัน มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากใจดวงนั้น มันเป็นการจินตนาการไป มันเป็นการคาดหมายไป สิ่งทีคาดหมายไปเกิดจากอะไร? เกิดจากปรัชญา เกิดจากอาการของใจ แล้วปุณฺชนมันก็มีอาการของใจ

สิ่งที่อาการของใจ แล้วขณะที่อธิบายมานี้มันเข้าใจกันได้ไง มันถึงหลอกกันได้ไง มันไปหลอกไอ้คนที่ไม่รู้ หลอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เป็นธรรม เป็นธรรม แล้วสิ่งที่ป็นธรรมมันก็จินตนาการได้ มันคาดหมายได้ มันก็เลยว่สิ่งนี้เป็นธรรม มันก็เลยเชื่อกันไป ก็เลยกลายเป็นธรรมะแหวกแนว มันก็แหวกออกไปสู่กิเลส แหวกออกไปสู่เวทีกันทั้งหมดไง

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ ขณะที่ครูบาอาจารย์เทศนาว่าการขนาดไหน ถ้าเราเป็นสมมุติอยู่ เรายังมีสมมุติในหัวใจเราอยู่ เราจะไม่เข้าใจหรือ เราจะเข้าใจไม่ได้ ถ้าเราเข้าใจได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องบอกให้ลูกศิษย์สาวก-สาวกจะเข้าใจทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จะรื้อสัตว์ขนสัตว์ ปรารถนามารื้อสัตว์ขนสัตว์ ก็ต้องให้บอกรื้อสัตว์ขนสัตว์ โดยที่ว่าสัตว์นี้ไม่ต้องทุกข์ต้องยากสิ ต้องรู้สัจจะความจริงสิ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท้อใจ ท้อแท้ใจ

เพราะสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ทางวิชาการ ธรรมและวินัยที่เป็นปริยัติศึกษา ศึกษาแต่เงา ศึกษาแต่อาการของจิต ไม่ใช่ตัวจิตใจ ศึกษาแต่อาการกิริยาของจิต แต่ถ้าตัวจิตคืออาการของจิตที่มันขึ้นมา เป็นการกระทำอย่างนั้น สิ่งที่มีการกระทำอย่างนั้นออกมาขึ้นมา นี่มันถึงเป็นธรรมะไง

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมนั้นมันจะออก มันจะขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนของมัน มันจะเกิดอาการของมัน มันทำสัจจะของมันขึ้นมา เหมือนกับเราอยู่ในสถาบันของเรา เราสอบผ่านอย่างไร เราผ่านชั้นตอนอย่างไร เราจะรู้ของเราหมด เราจะเห็นของเราหมด

ขณะจิตก็เหมือนกัน ขณะที่เป็นโศคาบัน สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส ขาดอย่างไร ปล่อยวางอย่างไร กามราคะ ปฏิฆะอ่อนไปอย่างไร สิ่งที่กามราคะ ปฏิฆะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นราคะ ราคะในหัวใจ มันขาดอย่างไร

สิ่งที่เป็นราคะขาดออกไป สิ่งที่เป็นราคะ กามราคะ ปฏิฆะขาด ขาดออกไป ทำลายอย่างไร ถ้าทำลายอย่างไร แล้วมีขณะจิต แล้วขณะที่มันทำลายแล้ว ขณะจิตมันเกิดขึ้นมา...นี่ดวงตาเห็นธรรม ถ้ามีดวงตาเห็นธรรม ไม่ใช่ตาบอด ไม่ใช่ธรรมะตาบอด ธรรมะแหวกแนว ธรรมะแหวกแนวเป็นธรรมะตาบอด สิ่งที่ไม่เห็น ลูบๆ คลำๆ แล้วก็สังคมในโลกสมมุติชอบ เพราะเข้าใจ เพราะรู้ เพราะศึกษาได้

แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาไม่ได้ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การประพฤติปฏิบัติ กับใจของเราที่เรามีความกำลังของเราขึ้นมา แล้วเรามุมนะของเราขึ้นมา นี่ก็คือคุณสมบัติของเรา คุณสมบัติของนักรบ คุณสมบัติของผู้ที่จะเอาใจออกจากกิเลสได้ คุณสมบัติอย่างนี้เกิดจากสาวก-สาวกะ ผู้ที่เดินตามธรรมและวินัย แล้วพยายามทำสิ่งนี้ขึ้นมา จนเป็นสมบัติของเรา สิ่งนี้จะเป็นผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะจะอยู่กับใจผู้นั้น เอวัง